

А. Б. Глущенко

Костопіль

КОСТОПІЛЬ – місто Рівненської області, райцентр. Знаходиться на р. [Замчиське](#) (притока [Горині](#), бас. [Дніпра](#)), за 34 км від обл. центру. Площа 15,99 км². Насел. 30 467 осіб (2001, складає 96,4 % до 1989), переважно українці. Залізнична станція. Засн. 1783 Л. Варцельом у с. Остальці за привілеєм польс. короля Станіслава-Августа Понятовського як містечко з сучас. назвою. Великі та Малі Остальці, які перебували у власності князів Заславських, згадуються в реєстрах 1648–58. Жит. брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького. Костопіл. міщани займалися лимарством, чинбарством, бондарством, ткацтвом, деревообробленням. За 2-м поділом Польщі 1793 К. відійшов до Рос. імперії. Спочатку входив до Рівнен. округу Ізяслав. намісництва, від 1797 – до Рівнен. пов. Волин. губ. 1798 тут було 30 дворів, мешкало 248 осіб. Розвитку К. сприяло прокладення залізниці Рівне–Сарни–Луїнець. Від 1885 – центр волості. 1860 мешкало 304, 1897 – 1708 (понад 1 тис. – євреї) осіб. 1898 відкрито церк.-парафіял. школу, 1902 – двокласне нар. училище. З початком 1-ї світової війни К. опинився у прифронт. смузі. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. Від 1921 (за Ризьким договором) – у складі Польщі. На поч. 1920-х рр. – 417 будинків, 2990 жит. Від 1925 – повіт. центр. 1927 створ. осередки товариства «Просвіта» і «Союзу українок». Від 1939 – місто УРСР. Від 1 липня 1941 до 14 січня 1944 – під нім.-фашист. окупацією. До 1943 нацисти знищили майже всіх євреїв К. Загалом жертвами нім. окупац. влади стали 7958 осіб. До серед. 1950-х рр. діяло підпілля ОУН–УПА. Костопільці зазнали комуніст. репресій. 1945–57 у місті функціонувало пед. училище. 1939 мешкало бл. 7,2 тис., 1959 – 11,8 тис., 1979 – 22,8 тис. осіб. Нині працюють підприємства: [Костопільський завод скловиробів](#), комбінат буд. матеріалів, «Укрпромбудбазальт», маргарин., прод-товарів, фанер. заводи, мебл. ф-ка «Волинь», «Свиспан Лімітед», «Дизайн», «Кордео» (усі – з виготовлення деревини та виробів з неї). У К. – 8 заг.-осв. шкіл, зокрема г-зія, навч.-вихов. об'єдн., школа-комплекс, буд.-технол. технікум Нац. університету водного господарства, філія Рівнен. мед. коледжу, Будинок школярів та юнацтва, центр інтелект. розвитку «Сузір'я», центр тех. творчості і комп'ютер. технологій, ДЮСШ «Олімпієць»; міський клуб, рай. Будинок культури, центр. рай. б-ка, рай. бібліотека для дітей і юнацтва, [Костопільський краєзнавчий музей](#), дит. школа мистецтв; центр. рай. лікарня, стоматол. поліклініка, обл. протитуберкульоз. санаторій; відділ. 8-ми банків. Виходить рай. г. «Віче Костопільщини» (до 2007 – «Вічеве слово»). Нар. аматор. колективи: ансамбль танцю

«Веселка», духовий оркестр, оркестр нар. інструментів, хор. капела, гурт «Нивка», вокал. ансамбль «Купава», вокал. гурт «Тризуб»; зразк. аматор. колективи: ансамбль танцю «Веселочка», фольклор. ансамбль «Журавка». Діють реліг. громади УПЦ КП (3), УПЦ МП (2), УАПЦ, РКЦ, християн віри євангельської (2), євангел. християн-баптистів, свідків Єгови, адвентистів сьомого дня, юдеїв. Пам'ятка архітектури – церква Олександра Невського (1893). Встановлено пам'ятники Т. Шевченку, воїнам, які загинули під час 2-ї світової війни. Серед видат. уродженців – біолог *В. Мельник*, акушер-гінеколог *А. Сенчук*; публіцист [С. Козак](#); диктор, засл. арт. України [С. Ганська](#).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Велесик П. Я. Костопіль: Краєзн. нарис. Л., 1983.

Бібліографічний опис:

Костопіль / А. Б. Глущенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-6071>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).